

Наукова організація «Перспектива»

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ**

*збірник наукових праць
з актуальних проблем економічних наук*

ТОМ II

Херсон
Видавничий дім «Гельветика»
2012

ЗМІСТ

КОЧЕТИГОВА Т. В., ХАУСТОВА В. Є. АНАЛІЗ ОСНОВНИХ МОТИВІВ ЗДІЙСНЕННЯ УГОД ЗЛИТТІВ ТА ПОГЛИНАНЬ КОМПАНІЙ.....	6
КУХАРЧУК А. О., ЛОЗОВСЬКИЙ О. М. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА ЗОВНІШНЬОМУ РИНКУ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	14
ЛАЗАРЕНКО О. Ю., РОМАНОВА О. В. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ».....	19
ЛІТВИНЧУК А. С. ВІДОБРАЖЕННЯ ІНФЛЯЦІЙНОГО РИЗИКУ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ.....	24
ЛОЗОВСЬКИЙ О. М., ШЕВЧЕНКО І. О. ІМІДЖ ПІДПРИЄМСТВА ЯК МЕТОД КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ НА РИНКУ.....	30
ЛОЗОВСЬКИЙ О. М., ПРОКОПЧУК А. М. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ РОЗВИТКУ РИНКОВИХ ВІДНОСИН.....	35
МАЛЕЦЬКА О. І., РИБЧАНСЬКА Х. В. АУДИТ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНИХ ПРОГРАМ: СУТНІСТЬ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ШИРШОГО ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ.....	39
МЕЛЬНИК Я. Д., ВОЙТКО С. В. ОЦІНКА КІЛЬКІСНИХ ТА ЯКІСНИХ ПАРАМЕТРІВ ФУНКЦІОНУВАННЯ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНА ТА У СВІТІ.....	43
МИСЬКО Н. В. ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОДУКЦІЇ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	52
МОЙСЕЄНКО І. Ю., ЛУНКІНА Т. І. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОБИВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗНИЖЕННЯ.....	55
МОЛОДІД О. О., ДЕНИСОВ І. В., ТЕРЕНЧУК С. А. ФОРМУВАННЯ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ЕЛЕКТРОННИХ БІРЖ.....	60
МОСКАЛЕНКО О. В., БЕЛЄВЦОВА М. В. ОПТИМІЗАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ БАНКІВ.....	65
НЕСТЕРЕНКО О. О., КОРОБКІНА І. С. АНАЛІЗ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ДЕФІНІЦІЇ «ЗНИЖКА».....	70
НИЖНИК В. М., РОЗУМОВИЧ Н. Ф. ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СТРАТЕГІЇ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КРИЗОВИХ СИТУАЦІЯХ.....	77
ОЗЕРАН А. В. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА ПРОЦЕДУРА ПІДТВЕРДЖЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ (ФІНАНСОВОЇ) ЗВІТНОСТІ.....	87
ОЛЕЙНИК Ю. В., ТАРДАСКИНА Т. Н. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	92

А-43

Актуальні питання сталого розвитку економіки: Збірник наукових праць з
актуальних проблем економічних наук: у 2-х томах / Наукова організація
«Перспектива». – Х: Видавничий дім «Гельветика», 2012. т.2. – 280 с.
ISBN 978-617-7041-02-2

У збірнику наукових праць зібрані статті у яких розглядаються актуальні питання економіки,
світового господарства і міжнародних економічних відносин, економіки та управління національним
господарством, економіки та управління підприємствами, розвитку продуктивних сил та регіональної
економіки, економіки природокористування, а також питання грошей, фінансів та кредиту, демографії,
економіки праці, соціальної економіки і політики та інших галузей економічної науки.
Збірник призначено для науковців, викладачів, аспірантів і студентів економічних
спеціальностей, а також для широкого кола читачів.

ББК 65.05
УДК 338.24

ISBN 978-617-7041-02-2

ОРЛЕНКО О. В. ІНСТИТУЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ТА ІНВЕСТУВАННЯ СИРОВИНО-ПРОДОВОЛЬЧИХ ЗОН КРУП'ЯНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	97
ПАНЧЕНКО В. П. ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	103
ПІНЧУК І. В. РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОБЛЕМ В РАМКАХ СОТ.....	108
ПОПОВА В. В. ПРИНЯТИЕ ИНВЕСТИЦИОННЫХ РЕШЕНИЙ НА ОСНОВЕ ОЦЕНКИ НАДЕЖНОСТИ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ.....	116
РАДКІВСЬКА О. В., ФІЩУК Н. Ю. УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЯХ.....	122
РАДЬКО Д. А., РЯБЕНКО Г. М. ОСОБЛИВОСТІ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	126
РЕГА М. Г. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ОРІЄНТАЦІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИЗМУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	130
РЕЗНИЧЕНКО Д. В. СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІНИ КОН'ЮНКТУРИ СВІТОВОГО РИНКУ ЗЕРНОВИХ.....	137
РУШАКОВ Д. В., ШЕВЧЕНКО І. Б. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ЯКОСТІ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	142
САК М. П., КМІТЬ В. М. ВНУТРІШНІЙ АУДИТ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	146
САРДАК О. В. ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ STR-МАРКЕТИНГУ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛ-МАРКЕТИНГОМ ПІДПРИЄМСТВ.....	151
СИНІЦІНА Ю. П., КАРПЕНКО Т. В. ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД КАДРОВОЇ ПОТРЕБИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	159
СКАСКО О. І. РОЛЬ КОНТРОЛЮ В УМОВАХ ВІЛЬНОГО РУХУ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ.....	165
СКОРУПСЬКА О. П. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	171
СМАГЛЮК А. А. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ Й ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТА ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ ЇХ ЗМІЦНЕННЯ.....	174
СПІВАК Д. В., МУСІЄНКО О. М. THE MANAGEMENT OF COMMERCIAL BANK FINANCIAL SECURITY.....	180
СТАКАНОВ Р. Д. МІГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЄС В КРИЗОВИЙ ПЕРІОД.....	184
СТАСЕНКО О. М. ДИНАМІКА ТА ФАКТОРИ ФОРМУВАННЯ ЦІНИ, ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМОК ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ЗЕРНА.....	190

СТАХІВ О. Я. УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ.....	197
СТЕЛЬМАШЕНКО О. В., БЕСАРАБОВ О. В. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	201
ХОМУЛЯК Т. І., УСАЧ Б. Ф. НОВІ ПІДХОДИ ДО ОБРАННЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ.....	206
ЧУМАКОВА О. О. ПОДАТКОВІ РЕГУЛЯТОРИ В УМОВАХ ІНФЛЯЦІЇ.....	215
ШАМОТА Г. М. ВПЛИВ ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ НА ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ.....	225
ШЕВЧИК Т. С., КИСЕЛЁВА А. А. ПРОБЛЕМЫ МОЛОДЕЖНОЙ ЗАНЯТОСТИ В УКРАИНЕ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ.....	229
ШЕВЧУК О. А. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТРОЛЬНИХ ОРГАНІВ.....	233
ШЕПЕЛЄВСЬКИЙ М. І., ХВОСТЕНКО В. С. СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРИБУТКУ.....	242
ШИПУНОВА О. В. ПРОБЛЕМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	247
ШМАТОВА В. Є. ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО СЕРЕДОВИЩА У КРАЇНАХ БАЛТІЇ.....	253
ШПАК Л. І. УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ПЕРСОНАЛУ ТУРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ОСНОВІ МОТИВАЦІЙНОГО ПІДХОДУ.....	260
ШУБІНА К. А., ГАЛЬЧИНСЬКИЙ Л. Ю. ПРОГНОЗУВАННЯ ПОВЕДІНКИ РОЗДРІБНИХ ЦІН НА РИНКУ НАФТОПРОДУКТІВ УКРАЇНИ.....	266
ШУМІЛО О. С. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ.....	270
ШУПИК І. І. ФАКТОРИ СОЦІОМЕНТАЛЬНОГО ВПЛИВУ НА СУЧАСНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ.....	

1. Отсутствие единой государственной политики в области обеспечения информационной безопасности предприятий;

2. Несовершенство нормативной правовой базы, регулирующие отношения в области обеспечения информационной безопасности предприятий, а также недостаточная правоприменительная практика;

3. Недостаточный контроль за развитием информационного рынка со стороны государственных структур и общества;

4. Низкий уровень защищенности интересов физических и юридических лиц в информационной сфере.

Опыт показывает, что:

1. Обеспечение безопасности информации не может быть одноразовым актом. Это непрерывный процесс, заключающийся в обосновании и реализации наиболее рациональных методов, способов и путей совершенствования и развития системы защиты, непрерывном контроле ее состояния, выявлении ее узких и слабых мест и противоправных действий;

2. Безопасность информации может быть обеспечена лишь при комплексном использовании всего арсенала имеющихся средств защиты во всех структурных элементах производственной системы и на всех этапах технологического цикла обработки информации. Наибольший эффект достигается тогда, когда все используемые средства, методы и меры объединяются в единый целостный механизм - систему защиты информации (СЗИ). При этом функционирование системы должно контролироваться, обновляться и дополняться в зависимости от изменения внешних и внутренних условий;

3. Никакая СЗИ не может обеспечить требуемого уровня безопасности информации без надлежащей подготовки пользователей и соблюдения ими всех установленных правил, направленных на ее защиту.

Систему защиты информации можно определить как организованную совокупность специальных органов, средств, методов и мероприятий, обеспечивающих защиту информации от внутренних и внешних угроз.

Комплексный характер защиты проистекает из того, что защита - это специфическое явление, представляющее собой сложную систему неразрывно взаимосвязанных и взаимозависимых процессов, каждый из которых в свою очередь имеет множество различных взаимообуславливающих друг друга сторон, свойств, тенденций.

Исходя из проведенного анализа современного состояния информационной безопасности предприятий, определим основные перспективы ее развития:

1. Усовершенствование законодательства в сфере информационной безопасности будет способствовать ее развитию, а также соблюдению всех установленных норм и правил.

2. Государству следует обязать предприятия создавать и внедрять системы информационной безопасности, это будет способствовать комплексной защите информации в стране в целом.

3. Усовершенствование методов защиты информации - путь к защите от наиболее опасных угроз, представляющих опасность предприятию.

4. Государству следует выделять средства на защиту коммерческой информации организаций, так же как выделяются средства на защиту государственной тайны. Порой утечка коммерческой информации предприятия может привести к серьезным негативным последствиям, а также ухудшению имиджа страны и инвестиционной привлекательности.

5. Каждому предприятию следует создавать службы информационной безопасности, или возлагать эти функции на сотрудников, обладающих компетенцией в данной сфере.

6. Предприятию следует уделять особое внимание как при трудоустройстве сотрудников, так и при их увольнении, соблюдая все нормы безопасности и предупреждая утечку информации. Трудовой договор, подписываемый сотрудником, должен непременно содержать пункт о неразглашении коммерческой тайны.

7. Предприятию следует пользоваться исключительно лицензионными средствами защиты информации и услугами проверенных фирм, имеющих репутацию и прошедших лицензирование.

8. Предприятию следует свести к минимуму использование сотрудниками портативных носителей информации на предприятии, а также иметь доступ к корпоративным аккаунтам сотрудников, чтобы предотвратить утечку информации.

Выводы. В работе проанализировано современное состояние информационной безопасности предприятия и на основе проведенного исследования определены перспективы развития информационной безопасности предприятий в условиях информатизации.

Литература:

1. Жуков А. Что такое система информационной безопасности, ее необходимость, состояние информационной безопасности в России на сегодняшний день. - Режим доступа: <http://infosecurity.repori.ru/material.asp?MID=152>
2. Инсайдерские угрозы в России / Аналитический центр Perimetrix. Статистические данные. - Режим доступа: <http://www.securitylab.ru/analytics/368176.php>

Орленко О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Міжнародного університету бізнесу і права

м. Херсон, Україна

ІНСТИТУЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО СТВОРЕННЯ ТА ІНВЕСТИВАННЯ СИРОВИНО - ПРОДОВОЛЬЧИХ ЗОН КРУП'ЯНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Анотація: Досліджено інституційні підходи до створення та інвестування сировино - продовольчих зон круп'яної галузі у формуванні збалансованого продовольчого ринку України. Висвітлено комплекс заходів щодо підвищення конкурентоспроможності продукції круп'яної галузі.

Анотация: Рассмотрены институционные подходы к созданию и инвестированию сырьевых продовольственных зон крупяной отрасли в формировании сбалансированного продовольственного рынка Украины. Отражен комплекс мероприятий по повышению конкурентоспособности продукции крупяной отрасли.

Summary: In the article the institucionnye going is considered near creation and investing of raw material food areas of industry of groats in forming of the balanced food market of Ukraine. The complex of measures is reflected on the increase of competitiveness of products of industry of groats

Постановка проблеми. У сучасних умовах очевидними стали протиріччя соціально-економічного розвитку людства, пов'язані з вичерпністю природних ресурсів та забрудненням навколишнього середовища. Глобальні екологічні проблеми сьогодення пов'язані зі здійсненням антропогенних процесів без урахування можливостей природи компенсувати негативний вплив від цих процесів, а також у зв'язку з орієнтацією на превалювання економічних пріоритетів розвитку людства над екологічними.

Вичерпність значної кількості природних ресурсів та погіршення якості навколишнього середовища обумовили необхідність пошуку нової парадигми розвитку суспільства, відмінної від споживацького ставлення до природи. Такою парадигмою багато країн світу визнали концепцію екологічно сталого розвитку. Перехід до екологічно сталого розвитку є одним з загальних завдань для України на сучасному етапі розвитку. Проте для зміни техногенного типу розвитку економіки на екологічно сталий необхідне формування нових інституційних засад створення сировинно-продовольчих зон круп'яної галузі [1, с. 10].

Передумовою такого підходу могло б стати теоретичне моделювання тих суттєвих аспектів інвестиційних процесів, що звичайно виводяться за дужки економічних досліджень, економічної практики і політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній зарубіжній літературі інституціональні проблеми інвестування й економічного росту досліджують Д.Норт, К.Перес, К.Фрімен, Г.Менш. Серед українських і російських дослідників слід відзначити І.Бланка, Д.Богиню, Г.Волинського, С.Галузу, І.Лукінова, А.Гріценка, Б.Губського, В.Паламарчука. В їхніх роботах проведений детальний аналіз проблем і протиріч інвестиційної діяльності в умовах ринкового переходу, розроблені і досліджені теоретичні й категоріальні аспекти цих проблем. Це дозволяє, спираючись на вже отримані результати, перейти до комплексного, цілісного теоретичного моделювання інвестиційного розвитку постсоціалістичних держав [2, с.47].

Невирішені частини загальної проблеми та мета статті. В умовах погіршення стану навколишнього природного середовища особливо гостро постає проблема забезпечення населення України високоякісними продуктами харчування. Загальновідомо, що якість сільськогосподарської продукції не завжди відповідає чинним українським, а тим більше міжнародним стандартам. Водночас, вітчизняний ринок дедалі більше наповнюється імпортними продуктами сумнівної якості і високої вартості. Враховуючи це, важливим завданням сьогодення є розроблення науково-методичних засад та здійснення на державному рівні комплексу заходів, спрямованих на створення спеціальних сировинних зон, що може забезпечити населення збалансованим, повноцінним харчуванням та стимулювати розвиток вітчизняного крупу виробництва.

Виклад основного матеріалу. Активізація інвестиційного механізму зростання економіки України передбачає стимулюючу фіскальну і монетарну політику держави, а органи влади повинні вжити дієвих заходів не тільки щодо максимального залучення всіх джерел інвестицій, а й щодо ефективнішого використання інвестиційних ресурсів. Розвиток вітчизняної економіки засвідчує, що навіть високі темпи приросту інвестицій в основний капітал не забезпечують необхідних темпів зростання ВВП [4, с.1].

В умовах глобалізації національний економічний розвиток залежить від здатності ефективно використовувати не тільки традиційні, але й особливо інтернаціоналізовані ресурси та фактори виробництва постіндустріального

суспільства. Це в свою чергу забезпечується за умов реалізації моделей відкритої економіки, адаптованих до внутрішніх особливостей та зовнішнього революціонізуючого середовища. Міжнародне інвестування відіграє при цьому провідну роль, формуючи канали передачі фінансових і матеріальних ресурсів, науково-технологічних і організаційно-економічних інновацій на новітній інформаційній основі.

Сучасний етап розвитку людства характеризується безперервним збільшенням обсягів виробництва продовольства, що до недавнього часу розглядалось як єдиний критерій успішного ведення сільського господарства. У зв'язку з тим, що сільське господарство завжди пов'язане з перетворенням природи і завжди чинить негативний вплив на довкілля, постійне нарощування виробництва продукції піднесли ці перетворення на новий рівень і тому нині сільське господарство спричиняє величезні екологічні негаразди, призводячи до виснаження екосистем та втрати біологічного різноманіття. В Україні нерациональне землекористування і ведення сільського господарства без врахування необхідності відновлення ґрунтового покриву призвело до прогресуючої деградації та зниження родючості ґрунтів – основи сільськогосподарського виробництва. За даними Держкомзему України, майже 90% орних земель в Україні зазнають різного ступеня деградації. Щорічні втрати органічного складу становлять від 0,6 до 1 тонни на один гектар. Вміст гумусу протягом останніх років знизився на 25%.

У країнах Західної Європи і США створено державні програми, які передбачають зменшення об'ємів застосування хімічних препаратів у двічі за рахунок впровадження біологічних препаратів. Завдяки державній підтримці за кордоном розроблено низку препаратів, які рекомендовано для використання в інтегрованих системах захисту рослин.

В степовій зоні площа під зерновими дорівнює 6,5 – 7 млн. га, що становить 55% всієї посівної площі зони. Основні зернові культури степу – озима пшениця і кукурудза на зерно, ячмінь, просо, рис. В степу вирощують 50 – 48% всього зерна України, 50% пшениці, 60% кукурудзи, 43% ячменю, 53% проса, 100% рису. За період 1990 – 2010 рр. в Україні відбулося зменшення посівних площ сільгоспкультур на 16,8 %

Основними продовольчими круп'яними культурами, що вирощуються в Україні, є гречка, просо і рис. Гречка – цінна культура. Але посіви її порівняно невеликі (0,3 – 0,4 млн. га), через низьку врожайність (7 – 10 ц/га), складність очищення тощо. Гречка – тепло- і вологолюбна рослина, що має короткий вегетаційний період (76 – 85 днів). Добре витримує кислі, піщані та торфоболотні ґрунти. Отже, найбільш сприятливі умови для її вирощування – північні райони Лісостепу і Полісся, де зосереджені основні її посіви. Значно менше її вирощують у степу. В Україні виділяється два ареали з високою концентрацією посівів гречки:

1. Чернігівська і Сумська області, центральні і північні райони Полтавської і Черкаської областей.
2. Південь Житомирської і Київської областей, північно – східні райони Вінниччини.

Просо вирощують переважно в степу завдяки його посухостійкості. Посівна площа становить 94,6 тис. га. в 2010 році. Цей показник найнижчий з 1990 – 2010 роки.

Рис – круп'яна культура, яку почали вирощувати в 30-ті роки. Росте на зрошувальних землях Автономної Республіки Крим, Херсонської, Одеської та Миколаївської областей. Посівна площа – 29,3 тис. га в 2010 році. Вирощування рису за 10 років, що приведені в таблиці, має нестійку динаміку, але найкращий показник саме в 2010 році.

Таблиця 1

Посівна площа основних круп'яних культур – всього, тис.га [1, с.11]

Роки	овес	просо	гречка	рис	кукурудза	зернобобові культури
Усі категорії господарств						
1990	492,0	204,9	350,2	28,1	1233,5	1424,1
1995	569,6	166,6	458,9	22,4	1174,1	1102,6
2000	520,6	437,4	573,5	25,5	1364,4	408,3
2005	467,7	140,5	425,7	21,4	1710,9	421,5
2006	473,6	135,8	397,5	21,7	1776,9	406,4
2007	403,8	122,0	351,9	21,1	2087,2	437,5
2008	455,9	152,7	301,9	19,8	2516,2	262,9
2009	432,6	119,3	273,4	24,6	2148,6	371,4
2010	325,7	94,6	224,5	29,3	2708,6	428,6

Основна мета створення спеціальних сировинних зон (ССЗ) - отримання високоякісної сільськогосподарської продукції за умови обмеження використання засобів хімізації сільського господарства. Мета створення ССЗ співпадає з основною метою біологічного (органічного, екологічного) виробництва сільськогосподарської продукції. Правильно організована експлуатація ССЗ гарантує:

- найбільш повне використання агробіологічного потенціалу території;
- виключає вплив промисловості і транспорту на якість продукції;
- забезпечує збереження природних ресурсів (в першу чергу ґрунтів), охорону навколишнього природного середовища, що в комплексі дає можливість вести біологічне агровиробництво ефективно протягом довгого часу [3, с.1].

Першим етапом створення ССЗ є визначення придатності сільськогосподарських угідь на регіональному рівні (за адміністративним поділом - область). Для проведення цієї роботи детально вивчаються ґрунтово-кліматичні умови (рівень родючості ґрунтів, розповсюдження процесів деградації в тому числі хімічної, пов'язаної з забрудненням токсичними елементами, радіонуклідами, рівень біологічної продуктивності сільськогосподарських рослин тощо), складаються картосхеми розміщення промислових підприємств, які можуть виступати джерелом забруднення с/г угідь токсичними речовинами, автомагістралей з інтенсивним рухом автотранспорту і т.д. За результатами такої роботи в межах області визначаються райони, в яких можливо створити ССЗ.

Другим етапом створення ССЗ є визначення придатності сільськогосподарських угідь конкретних с/г підприємств в межах визначених районів щодо відповідності їх вимогам ССЗ і надання їм відповідного статусу. Ця робота проводиться за результатами суцільного агрохімічного обстеження ґрунтів (яке проводять обласні центри Держродючості), статистичних даних щодо застосування пестицидів та мінеральних добрив, заключення обласного

управління Мінекології щодо відсутності негативного впливу промислових та інших об'єктів.

Оцінка відповідності стану ґрунтів вимогам ССЗ проводиться за комплексом показників (всього 42 показника), які можна об'єднати у три основні групи: екотоксикологічні (РН, ВМ, залишки пестицидів), екологічної стійкості ґрунтів та агрохімічні показники родючості [5, с.1].

За цими показниками визначається придатність сільськогосподарських угідь для створення спеціальних сировинних зон:

1 - придатні - кількість речовин – забруднювачів не перешкоджає одержанню високоякісних урожаїв усіх сільськогосподарських культур, які вирощуються в даному господарстві;

2 - обмежено придатні – вміст шкідливих речовин, що дозволяє для більшості сільськогосподарських культур одержати врожай, який відповідає санітарно-гігієнічним вимогам, але екологічно безпечний врожай низько толерантних до токсикантів культур отримати неможливо;

3 – непридатні - неможливо одержати екологічно безпечну сировину.

Другою складовою оцінки придатності земель є вимоги до родючості ґрунтів, критеріями якої є основні показники екологічної стійкості та агрохімічного стану. Ґрунти повинні забезпечувати оптимальні для рослин умови росту і розвитку, яким відповідають високі показники ґрунтової родючості.

Для забезпечення ефективного функціонування спеціальних сировинних зон для вирощування екологічно чистої продукції необхідні зміни і в інвестиційній політиці. При формуванні збалансованого регіонального ринку екологічно чистих продуктів харчування інвестиційна політика повинна починатися з розробки галузевої програми по основних видах продуктів. За кожним продуктом слід сформувати галузевий центр з повноваженнями по розробці і реалізації цих програм. До функцій таких центрів входять пошук компромісів між інтересами виробників і споживачів, заходи щодо регулювання попиту і пропозиції, підтримки узгодженого рівня цін на внутрішньому ринку.

Створення спеціальних сировинно-продовольчих зон, результатом яких є вирощування екологічно чистої сільськогосподарської продукції, крім господарського ефекту обумовлює суттєвий еколого-економічний ефект. Він пов'язаний з відверненням або зменшенням економічних збитків, заподіяних споживанням харчової продукції, що не відповідає екологічним вимогам [6, с.1].

Визначальну роль у розвитку ринку екологічно чистої продукції круп'яної галузі відіграє протекціоністська політика держави, спрямована на стимулювання національного товаровиробника екологічно чистої продукції та на захист внутрішнього ринку. Саме протекціоністські заходи мають забезпечити сприятливі можливості для розвитку органічного землеробства та рівні конкурентні умови для землевласників і землекористувачів. До комплексу протекціоністських заходів можна віднести впровадження:

- інституційно-правового протекціонізму: сприяння становленню ринку землі та захист прав землевласників; стимулювання і захист інвестицій в екологічно чисті технології землеробства; спрощення процедури надання статусу спеціальних сировинних зон; правове врегулювання; страхування; встановлення стандартів на сільськогосподарську продукцію; контроль якості ґрунтів; інформаційне забезпечення; екологічний моніторинг;

- фінансового протекціонізму: кредитне, податкове та бюджетне стимулювання землевласників і землекористувачів в екологічно безпечному та економічно ефективному використанні земельних ресурсів;

- цінового протекціонізму: підвищення закупівельних цін на екологічно чисту сільськогосподарську сировину; пільгові ціни на послуги і засоби виробництва;

- соціального протекціонізму: захист і підвищення доходів населення та стандартів споживання харчової продукції круп'яної галузі;

- зовнішньоекономічного протекціонізму: захист внутрішнього ринку через застосування механізму митних тарифів, квот, технічного регулювання.

Державна політика, спрямована на становлення ринку екологічно чистої продукції та розвиток органічного землеробства, має узгоджуватись з регіональною економічною політикою.

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах надмірного антропогенного навантаження все більшого значення набувають екологічно чисті ґрунти як основа виробництва екологічно чистої продукції. У цих умовах найбільш прийнятним є формування органічного землеробства, яке забезпечує економічно ефективне і екологічно безпечне виробництво сільськогосподарської продукції. На базі органічного землеробства можливе створення спеціальних сировинно-продовольчих зон, метою яких є отримання якісної сільськогосподарської продукції за умови обмеженого використання засобів хімізації сільського господарства.

Еколого-економічне обґрунтування придатності сільськогосподарських земель до створення спеціальних сировинно-продовольчих зон, передбачає такі етапи: диференціація регіонів за екологічною стійкістю ґрунтів та агрохімічними показниками; оцінка антропогенного впливу на земельну ділянку; визначення економічної ефективності створення цих зон шляхом співставлення сукупних витрат агропідприємства з ціною екологічно чистої продукції.

Впровадження сировинно-продовольчих зон буде ефективним за умови підтримки виробників екологічно чистої продукції з боку держави через такі інструменти як: державне замовлення, надання субсидій і дотацій, пільговий режим кредитування та оподаткування, державне регулювання цін на продукцію, отриману в екологічно чистих умовах.

Створення спеціальних сировинно-продовольчих зон, крім господарського має суттєвий еколого-економічний ефект, який пов'язаний з відверненням або зменшенням економічних збитків, заподіяних споживанням харчової продукції, що не відповідає екологічним вимогам.

Література:

1. Борисова В. А. Економічні проблеми виробництва та споживання екологічно чистої продукції / В. А. Борисова // Економіка АПК. - 2001. - №10. - С.8 - 11.
2. Іванишин В. В. Еколого-економічні аспекти застосування агротехнології виробництва конкурентоспроможної екологічно чистої продукції / В. В. Іванишин, В. С. Таргоня, Л. С. Околот // Економіка АПК. - 2008. - №3. - С. 46 - 49.
3. Макаренко Н. А. Спеціальні сировинні зони: створення та експлуатація [Електронний ресурс] / Н. А. Макаренко. - Режим доступу : <http://www.ecoinfo.com.ua/>.
4. Про дитяче харчування [Електронний ресурс] : Закон України від 14.09.2006 № 142-V. - Режим доступу : <http://www.zakon1.rada.gov.ua/>.
5. Про затвердження Положення про спеціальні сировинні зони для виробництва сільськогосподарської продукції [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.1996 р. №679. - Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/>.

6. Про надання статусу спеціальних сировинних зон [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства аграрної політики України від 18.10.2007 р. №746. - Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua/>.

Панченко В. П.
аспірантка кафедри менеджменту
Національного технічного університету України «КПІ»
м. Київ, Україна

ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Анотація: У статті досліджено питання впровадження корпоративної соціальної відповідальності в систему управління підприємством. Визначено та обґрунтовано ключові підходи до формування та розвитку системи соціально відповідального управління підприємством.

Анотация: В статье исследованы вопросы внедрения корпоративной социальной ответственности в систему управления предприятием. Определены и обоснованы ключевые подходы к формированию и развитию системы социальной ответственности управления предприятием.

Summary: The article investigates the implementation issues of corporate social responsibility in business management. The conceptual basic approaches to the formation and development of socially responsible management are proved.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сьогодні, в умовах жорсткої ринкової конкуренції спостерігається домінування соціальних технологій, що зумовлює посилення ролі соціальної сфери в житті суспільства. Вітчизняне підприємство стоїть перед проблемою оптимального поєднання ділової активності та відповідальності, що вимагає побудови ефективної системи управління підприємством, зорієнтованої на соціальну відповідальність. В цьому контексті має важливе теоретичне і практичне значення формування системи соціально відповідального управління (ССВУ) підприємством та адаптація даної системи до сучасних ринкових умов. Формування та розвиток ефективної ССВУ, розширення і поглиблення її змісту, обґрунтування структури побудови і методичне забезпечення її функціонування дозволять поліпшити показники роботи (фінансової та нефінансової звітності) підприємств у нових умовах господарювання [1, с. 3].

Наявність такої системи з точки зору регулювання соціальних процесів використання економічних методів та стимуляторів є важливою складовою стійкого розвитку підприємства. Тому при посиленні процесів демократизації підприємництва, що, в свою чергу, веде до підвищення сучасному ринковому середовищі, важливого значення набуває визначення та обґрунтування ключових підходів до формування системи соціально відповідального управління підприємством.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (виділення частин проблеми). Питання розвитку теорії і практики соціально відповідального управління знайшли висвітлення в працях вітчизняних учених: Г. Боуена, П. Друкера, А. Керолл,

Міжбанківський
центр
досліджень
і публікацій

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

*збірник наукових праць
з актуальних проблем економічних наук*

Українською, російською та англійською мовами

ТОМ II

Видано в авторській редакції

Адреса для листування: 49107 м. Дніпропетровськ, а/с 5738
телефон +38 (095) 212 70 60
E-mail: events@perspektyva.dp.ua

Підписано до друку 05.11.2012. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк на дуплікаторі.
Умовно-друк. арк. 20,09. Тираж 100. Замовлення № 0511.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
73034, м. Херсон, вул. Паровозна, 46-а, офіс 105.
Телефон +38 (094) 952 20 18
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4392 від 20.08.2012 р.